

Saeimas Nacionālās drošības komisija ir izstrādājusi projektus grozījumiem Nacionālās drošības likumā un Komerclikumā, paredzot bez Ministru kabineta (MK) atļaujas aizliegt veikt noteiktas darbības nacionālajai drošībai nozīmīgās komercsabiedrībās, ar mērķi novērst valsts drošības, pārvaldes vai sabiedrības apdraudējumu (arī potenciālu apdraudējumu). Lidzautores: Natālija Šestakova, ZAB "SORAINEN", juriste, un Alīna Kalviša, ZAB "SORAINEN", jurista palīgs.

Minētie aizliegumi būs attiecināmi uz:

elektronisko sakaru komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū; nacionālajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem; komercsabiedrībām, kas saņēmušas licenci dabasgāzes pārvadei, uzglabāšanai, vai tām pieder sašķidrinātās dabasgāzes iekārta, kas savienota ar pārvades sistēmu; elektroenerģijas vai siltumenerģijas ražotājiem, kuru uzstādītā jauda pārsniedz 250 megavatus vai kuriem pieder siltumtīkli vismaz 500 kilometru garumā. Grozījumu projektā paredzēts, ka MK atļauju būs nepieciešams saņemt šādām darbībām ar minētajām kapitālsabiedrībām:

būtiskas līdzdalības (10% vai vairāk kapitāldaļu) iegūšana; izšķirošas ietekmes (kapitāldaļu vairākuma) iegūšana; uzņēmuma pāreja. Atļauju būs nepieciešams saņemt arī pirms jauna biedra iestāšanās nacionālajai drošībai nozīmīgā personālsabiedrībā un būtiskas līdzdalības vai izšķirošas ietekmes iegūšanas tādā kapitālsabiedrībā, kas ir biedrs nacionālajai drošībai nozīmīgā personālsabiedrībā.

Atļauju izšķirošas ietekmes vai būtiskas līdzdalības iegūšanai būs pienākums prasīt personai, kura vēlas iegūt ietekmi attiecīgajā kapitālsabiedrībā. Precīzu kārtību paredzēts noteikt ar MK noteikumiem, kas šobrīd vēl nav izstrādāti.

Arī minēto komercsabiedrību patiesā labuma guvēja maiņas gadījumā attiecīgajam tās dalībniekam, akcionāram vai biedram 5 darba dienu laikā būs jāiesniedz MK lūgums atļaut saglabāt līdzdalību vai biedra statusu attiecīgajā komercsabiedrībā. Ja MK noteiks pienākumu atsavināt kapitāldaļas vai akcijas, tā nepildīšanas gadījumā persona zaudēs tiesības izmantot savas balsstiesības attiecīgajā kapitālsabiedrībā.

MK atļauju būs nepieciešams saņemt arī uzņēmuma pārejai, kuras rezultātā cita persona iegūst īpašumā vai lietošanā tādu nacionālajai drošībai nozīmīgas kapitālsabiedrības uzņēmumu, kurā ietilpst aktīvi, kas tiek izmantoti būtiskas līdzdalības vai izšķirošas ietekmes iegūšanai. Šajā gadījumā attiecīgais lūgums MK būs jāiesniedz nacionālajai drošībai nozīmīgajai kapitālsabiedrībai.

Iepriekšminētajos gadījumos lēmumi MK būs jāpieņem 1 mēneša laikā, bet nepieciešamības gadījumā šo termiņu būs iespējams pagarināt līdz 3 mēnešiem. Plānots, ka MK lēmumu varēs pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā un tiesas lēmums nebūs pārsūdzams.

Komercsabiedrībai, kas no jauna ieguvusi nacionālajai drošībai nozīmīgas komercsabiedrības statusu, 5 darba dienu laikā būs:

jālūdz izdarīt īpašu ierakstu komercreģistrā; jāveic ieraksts akcionāru vai dalībnieku reģistrā; jānodrošina, ka attiecīgs paziņojums tiek nosūtīts dalībniekiem vai akcionāriem, vai personālsabiedrības biedriem; jāinformē MK par kapitālsabiedrības dalībniekiem, akcionāriem vai biedriem, kā arī patiesā labuma guvējiem, tostarp fiziskām personām. Ja nacionālai drošībai nozīmīgas komercsabiedrības statusu iegūst personālsabiedrība, MK par saviem dalībniekiem, akcionāriem un patiesā labuma guvējiem būs jāinformē tās biedri.

Šobrīd likumprojektā paredzēts pienākums visām komercsabiedrībām, kas grozījumu spēkā stāšanās dienā atbilst nacionālajai drošībai nozīmīgas kapitālsabiedrības statusam, iesniegt MK iepriekšminēto informāciju līdz 01.05.2017. un lēmumu par daļu vai akciju atsavināšanu vai izstāšanos no personālsabiedrības MK varēs pieņemt līdz 30.12.2017.

Likumprojektu paredzēts virzīt izskatīšanai Saeimā steidzamības kārtībā, kas nozīmē, ka to var pieņemt 2 lasījumos. Ņemot vērā likumprojektā noteikto sākotnējo informācijas iesniegšanas termiņu, t.i., 01.05.2017., šie grozījumi varētu tikt pieņemti visai drīz. Ja šādi grozījumi tiks pieņemti, tas radīs būtiskus sarežģījumus darījumos ar minētajām kapitālsabiedrībām, kas ietekmēs arī darījumu norises ilgumu.

Mūsaprāt, pieņemot likumprojektu par tām komercsabiedrībām, kas grozījumu spēkā stāšanās dienā atbilst nacionālajai drošībai nozīmīgas kapitālsabiedrības statusam, ņemot vērā likumprojekta iespējamo būtisko ietekmi it īpaši uz personu īpašuma tiesībām, būtu nosakāms vismaz 6 līdz 9 mēnešus ilgs pārejas periods, lai gan attiecīgās kapitālsabiedrības, gan to akcionāri, varētu izvērtēt iespējamās likuma sekas un sagatavoties likuma normu izpildei. Taču šobrīd likumprojektā nekāds pārejas periods nav paredzēts.

Eva Berlaus

<http://business.ifinances.lv/raksti/likumdosana/aktuali/butiski-ierobezojumi-strategiski-svarigajiem-uznemumiem/11492>